

Pompalı Tüfekte Üçlü Yaralanma : Olgu Sunumu

Muhammet Can*, H.Bülent Üner**, Hümeysra Yıldırım Can***

Özet

Av tüfeği olarak kullanılan pompalı tüfek yaralanmaları, günümüzde oldukça sık rastlanan ve genellikle ölümlü sonuçlanan yaralanmalardır. Bu tür yaralanmaların çokluğu, gerek adli tıp bilimi ve hukuksal yorumları açısından, gerekse toplumumuzun bu tür silahlara karşı göstermiş olduğu ilgiden dolayı önem taşımaktadır. Çalışmamızda pompalı tüfekte üçlü yaralanma olguları, yapılan diğer çalışmalarla birlikte değerlendirilerek tartışıldı.

Anahtar kelimeler: Ateşli silah, pompalı tüfek, yaralanma.

Av tüfekleri kara avcılığı ve atış müsabakalarında kullanılan yivsiz silahlardır. Bir atışlı kırma, bir atışlı sürgülü, fişek hazneli pompalı doldurmalı, gizli horozlu yan yana iki namlulu kırma, üst üste iki namlulu kırma ve otomatik atışlı gibi pek çok çeşidi bulunmaktadır.

Ateşli silahların kullanıldığı kriminal olaylarda ateş eden kişinin saptanması, olayın orijininin (intihar, cinayet, kaza) açıklığa kavuşturulmasında büyük önem taşır (1-3). Günümüzde av tüfekleri ve buna bağlı yaralanmalara oldukça sık rastlanmakta ve genellikle ölümlü sonuçlanmaktadır. Av tüfeklerinin gerek yasal, gerekse yasa dışı yoldan elde edilmesinin kolay olması, yapılış amacına uygun olarak av ve sporda kullanıldığı gibi saldırı, savunma ve intihar aracı olarak da kullanılmasına neden olmuştur(4).

Danimarka'da 1970-1979 yılları arasında meydana gelen ateşli silahla ilgili ölümlerin %57'sinde, 1984-1987 yıllarında ise %43'ünde av tüfeği kullanılmış olması ilgi çekicidir. Av tüfekleri ile oluşan yaraların kendine özgü nitelikleri vardır. Bitişik veya yakın atış mesafeleri dışında, av tüfekleri saçmalarının giriş delikleri, yivli, setli silahlardan atılan tek bir mermi çekirdeği giriş yarısından kolayca ayırd edilebilir (4-6). Yaranın lokalizasyonu ve kurbanı silahtan olan mesafe, geniş bir alana

yayılan saçmanın tipi nedeniyle, çeşitli av tüfeği yaralanmalarına göre değişir (7).

Av tüfeği saçmaları namludan toplu olarak çıkarlar. Çıktıktan sonra uzun, dar bir koni oluşturacak şekilde yayılmaya başlarlar. Gerek toplu gidiş mesafesi, gerekse koninin tepe açısı, namlu boyu, şok derecesi, saçma tanelerinin büyüklüğü, ortamın fiziksel durumu gibi bir takım faktörlere bağlı olarak değişim göstermektedir. Saçma tanelerinin oluşturduğu merkezi kitle, periferdeki saçmaların giderek yayılmasına bağlı olarak daha da küçülür ve değişkenlik göstermekle birlikte 100-150 cm'e kadar uzaklıkta toplu giriş deliği olduğu görülür (8).

Av tüfeklerinde saçmaların boyun ve ektrmiteler gibi dar bölgeler hariç vücudun diğer tarafından çıkması istisnai bir durumdur. Bu yaralanmalarla ilgili oluşan ölümlerde çıkış yaraları nadir görülür (8).

Çeşitli ülkelerde ateşli silahların yasallık durumu farklılıklar göstermektedir. Japonyada ateşli silahların bu durumu, Danimarka ve İsveç'te olduğu gibi katı kurallara bağlı ve avlanma için bile bir lisansa sahip olunması gerekir (9,10).

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) tüm ciddi etkili eylemlerin %25'i, gaspların %40'ı ve tüm adam öldürme suçlarının 2/3'ünden fazlasında silah kullanıldığı bilinmektedir. Diğer suçlar açısından benzer oranlara sahip ABD, adam öldürme suçlarında Avustralya, Hollanda ve İngiltere gibi batılı ülkelerden yüksek bir oran sergilemektedir (11).

Bu çalışmada, alacak verecek davası sonucu, kendi köylerinden, daha önce hiç bir husumetinin olmadığı ifade edilen bir komşusu tarafından,

*Yrd.Doç.Dr.Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, VAN.

**Prof.Dr. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Cerrahpaşa, İSTANBUL.

***Yrd.Doç.Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Göz Hastalıkları AD, VAN.

Yazışma Adresi:Yrd.Doç.Dr.Muhammet CAN
YYÜ Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, VAN

aynı aileden 3 kişinin mükerrer atışlarla pompalı tüfekle yaralandığı tespit edildi. Av tüfeklerinin dünyada ve ülkemizde yaygın olarak kullanılmasının nedenleri tartışılarak farkındalığın artırılması amaçlandı.

Olgu 1

Ateşli silah yaralanması nedeniyle hastaneye başvuran 18 yaşında erkek hastanın, boyunda, göğüs bölgesinde, çenesinde, sol kolda, femur ve dirsek bölgelerinde saçma izlerine ait delikler olduğu saptandı. Kalp Damar Cerrahisi muayenesinde, boyun bölgesinin multipl saçmalarla dolu olduğu, dopplerde karotis arter nabızlarının alındığı, tomografide hematoma görülmediği ve acil damar patolojisi olmadığı saptandı. Ortopedi muayenesinde, sol humerus anteriorunda (Resim 1) yaklaşık 10 adet 1x1cm boyutlarında ateşli silah saçma tanelerinin giriş deliğinin bulunduğu, sol kol nörovasküler ve motor muayenenin normal olduğu saptandı.

Resim 1: Sol kol arka yüzdeki yaralanmanın iyileşme sonrası görünümü

Resim 2: Hastanın ağız bölgesine gelen saçma taneleri ve ampute dişler.

Kulak Burun Boğaz muayenesinde, maksilla muayenesinin normal olduğu, önde sol alt 1. ve 2.

dişin ampute olduğu, (Resim 2) 8-10 adet saçmaya ait giriş delikleri ve frontal bölge, orbita çevresi, maksilla ve mandibulada cilt altında çok sayıda saçma taneleri tespit edildi. Boyun ultrasonografide büyük damarlarda yaralanmaya ait bulgu saptanmadığı, C6, C7, C8, T1 seviyelerinde cilt altında saçmalar olduğu, troid kartilaj ön kısmında 1 adet, mandibula korpus tabanında submental bölgede tam kat olmayan lokalize alveol fraktürü olduğu görüldü. Operasyon düşünülmeyen hasta medikal tedavisi yapılarak taburcu edildi.

Olgu 2

Ateşli silah yaralanması nedeniyle hastaneye başvuran 16 yaşındaki erkek hastanın muayenesinde, sol kolda ve dirsekte, sağ kolda ve dirsek üzerinde muhtelif sayıda saçma izleri, sol ön kol volerde yaklaşık olarak 5x5 cm boyutunda açık kirli yarası olduğu saptandı. Sağ dirsek posterior ve ön kol dorsalde 2-3 adet 1x1 cm boyutunda muhtemelen saçma tanesi giriş delikleri olduğu (Resim 3), nörovasküler ve motor muayeneleri normal olduğu görülen ve cerrahi tedavi düşünülmeyen hasta medikal tedavi sonrası taburcu edildi.

Resim 3: Hastanın vücudunda kalan saçma tanelerinin iyileşme sonrası görünümü

Olgu 3

Ateşli silah yaralanması nedeniyle hastaneye başvuran 52 yaşındaki erkek hastanın muayenesinde, sol ayak bileğinden topuğa kadar uzanan bölgede doku kaybı ve saçma taneleri olduğu, röntgen grafisinde (Resim 4-5) yaygın saçma taneleri olduğu, Kalp Damar Cerrahisi muayenesinde, sol alt ekstremitede geniş açık yarası olan hasta, tibialis posterior arterinin tam kat kesilmiş olduğu izlendi. Genel anestezi altında proksimal ve distal uçlarının bağlandığı, sol ayak açık Tip 3 parçalı medial malleol kırığı

Resim 4-5: Sol ayak medial malleol üzerinde görünen yaygın saçma taneleri ve yaralanmadan 3 ay sonraki görünümü.

ve eklem içinde bol miktarda saçma taneleri saptandı. Cerrahi girişimle medikal ve cerrahi tedavileri sonrasında hasta taburcu edildi.

Tartışma

Pompalı av tüfekleri olarak adlandırılan fişek hazneli pompalı doldurmalı av tüfekleri, el kundağında bulunan ve şarjör görevini yapan pompa bölümünün ileri geri hareket ettirilmesi suretiyle atıştan sonra namluda kalan boş fişek kovanını dışarı atan ve haznedeki dolu fişegi namluya süren bu esnada kendiliğinden kurulan av tüfekleridir. Fişek hazneleri 4 ile 8 arasında değişen sayıda fişek alabilmektedir (12).

Av tüfekleri ile oluşan yaraların atış mesafesinin tahmin edilmesi, aynı tüfeğin farklı fişekler kullanıldığında, birbirinden çok değişik saçma yayılım şekilleri göstermesi nedeniyle daha da karmaşık hale gelmektedir. Bu durum yalnızca fişegin tipine ve imal şekline bağlı olmayıp, ayrıca eski olup olmamasına, muhafaza koşullarına ve bozulma sürecine de bağlıdır. Tüm av tüfeği yaralanmaları benzer görünümlü değildir. Saçmalar vücuda çarpmadan önce pencere camı, ekran ya da kol gibi ara hedeflere çarpabilirler (13,14). Çalışmamızdaki olguların öyküleri ile klinik muayene bulguları ve yara lokalizasyonlarına bakıldığında (Resim 1-5) pompalı tüfekle yapılan atışların uzak atış mesafesinden yapılmış olduğu görüldü.

Tek ya da çift namlulu kırma av tüfeklerinde bir atış sonrasında yeniden atış yapabilmek namlunun kırılıp boş kovanın elle çıkarılması, dolu fişegin yine elle, açık durumdaki namlunun fişek yatağına yerleştirilmesi akabinde de namlunun kapatılması gerekmektedir. Bu süre alan bir işlemdir, oysa pompalı av tüfekleri ile yeni bir atış yapabilmek için el kundağında bulunan pompa bölümünün ileri geri hareket

ettirilmesi yeterlidir ve önce anlatılan işleme oranla çok kısa sürer. İşte bu nedenle seri şekilde atış edebilme özelliğine sahip olan bu tür tüfeklerde, bir de 8-9 mm çaplı iri saçma taneleri içeren fişekler kullanıldığında gerçek bir savaş silahı haline dönüşebilmektedir. Pompalı av tüfekleri yapılış amacı bakımından avda kullanılmaktan ziyade savaş silahı olarak tasarlanmıştır (15). Son yıllarda dünyada olduğu gibi ülkemizde de pompalı av tüfekleri kullanılarak işlenmiş cinayetler, saldırılar, yazılı ve görsel basında “pompalı dehşeti” gibi başlıklarla verilmektedir.

Av tüfeği olarak kullanılan pompalı tüfeklerle ilgili hukuksal süreç de farklı uygulamalar görülmektedir. Yargıtay, eski TCK’da yer alan ruhsatsız av tüfeği taşıma suçunun yeni TCK’ya alınmaması nedeniyle ruhsatsız av tüfeği taşıyanlara ceza verilemeyeceğine karar vermiştir. Karara göre aralarında pompalı tüfeklerin de bulunduğu çok sayıda ölümcül tipte silah taşıyanlara ceza verilemeyecektir. Yargıtay bir başka kararında ise av tüfeği ve pompalı tüfek dışında kalan silahları ruhsatsız olarak bulunduran kişilere ömür boyu silah ruhsatı verilemeyeceğine karar vermiştir (16).

Türkiye’de avda ve sporda kullanılan silahlara özgü 2521 sayılı özel kanun ihlali olarak açılan kamu davası 2003 yılında 9.915 ve sanık sayısı, 10.953’ü erkek ve 217’si kadın olmak üzere 11.170’dir. Suçların işlenmesinde ateşli silah kullanım oranı da gittikçe yükselmekte ve son üç yılda “ruhsatlı silah” oranı ortalaması %87’yi bulmakta ve bu oran 2004 yılı ilk altı ayı için %79.5 oranındadır. Ülkemizde satılan silah ve tüfek sayısı 1990-1997 arasında %358 oranında bir artış göstererek, bu süredeki toplam silah satış miktarı 260.770’dir. Ayrıca, 1987-1997 yılları arasında ele geçirilen tabanca sayısı

95.114 iken 1996 yılında, 1987 yılına göre ele geçirilen tabanca sayısındaki artış oranı ise %612'dir (11).

Çalışmamızda, alacak verecek davası sonucu, kendi köylerinden, daha önce hiç bir husumeti olmadığı ifade edilen bir komşusu tarafından, aynı aileden 3 kişinin mükerrer atışlarla pompalı tüfekle yaralandığı ve ölümle sonuçlanmayan ilk 2 olguda yaşamsal tehlike oluşmadığı, 3.olguda yaşamsal tehlike meydana geldiği saptandı.

Sonuç olarak, pompalı tüfeklerin dünyada ve ülkemizde bu kadar yaygın kullanılmasının nedenlerine baktığımızda; av tüfeği amaçlı kullanılan ve kolay elde edilebilir olması açısından bu tür silahların insanlar tarafından tercih edilmesi, yasal mevzuatın yeniden gözden geçirilmesi gerektiği düşüncesini güçlendirmektedir.

Triple Injury With Pumpgun : Cases Reports

Abstract

The injuries with pump guns which are used for hunting are the injuries which are come upon frequently and resulted in death. The number of these injuries is important for either forensic science and legal commentaries or, the interest of our society.

Events of trio injuries by pump gun have been argued in accordance that makes with other studies.

Key Words: Firearm, pumpgun, injury

Kaynaklar

1. Berg S.O. The Forensic Ballistic Laboratory. Eds.: Tedeschi CG, Eckert WC, Tedeschi LC.: Forensic Medicine. W.B. Saunders Philadelphia 1986; 526-69.
2. Fatteh A. Medicolegal Investigation of Gunshot Wounds, Lippincott CO., Philadelphia, Toronto 1976; 16-27.
3. Kolusayın Ö, Gök Ş, Soysal Z. Ateşli silahların kafatasında oluşturduğu lezyonların adli tıptaki yeri ve önemi. Adli Tıp Dergisi 1985; 2(1):166-76.

4. Günay A, Özasan A, Yorulmaz C, Koç S, Üner H.B, Av tüfeği yaralanmasına bağlı ölümlerde otopsi bulguları, II. Adli Bilimler Sempozyumu, Balistik Kitabı, Ocak 1997, İzmir; Sayfa 148-58.
5. Hardt-Madsen M, Simonsen J. Firearms Fatalities in Denmark, 1970-1979. Forensic Sci Int 1983; 23(2-3): 93-8.
6. Thomsen J.L, Albrechtsen S.B. An Investigation of the Pattern of Firearms Fatalities Before and After the Introduction of Legislation in Denmark, Med.Sci. Law, Apr; 199;131(2): 162-6.
7. Matsumi Abe, Hisako Motani-Saitoh, Yayoi Sato, Masahiro Kiuchi. A Fatal Case of Shotgun Injury Caused by One Pellet: Case Report, Legal Medicine, 200; 24: 131-3.
8. Knight B. Firearms Injuries in Forensic Medicine (Tedeschi, C.G., Eckert, W.G., Tedeschi, G.L., eds) Vol.1, section 2, chapter 11, W.B. Saunders Co., Philadelphia, London, Toronto 1977; 510-26.
9. Örnehult L, Eriksson A. Accidental Firearms Fatalities During Hunting. Am J Forensic Med Pathol 1987; 8(2): 112-9.
10. Hart-Hansen JP. Fatalities from Firearms in Denmark. Forensic Sci 1974; 4: 239-45,
11. http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/41/web/kriminoloji/Mustafa_T_YUCEL. (Erişim Tarihi: 17.04.2008)
12. Üner H.B, Çakır İ. Adli Balistik, Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. İstanbul, 2007, sayfa 27.
13. Di Maio, V.J.M. Gunshot Wounds: Practical Aspects of Firearms, Ballistics and Forensic Techniques, 1993: 163-208.
14. Coe, J.I., Austin, N.The Effect of Various Intermediate Targets on Dispersion of Shotgun Patterns, The American Journal of Forensic Medicine and Pathology, 1992: 281-3.
15. Marchington J, (Ed.) Combat Shotguns, in The Encyclopedia of Handhelds Weapons Brassey's, London, 2002: 236-53.
16. <http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=7673>(Erişim Tarihi: 17.04.2008)